

# זוהר המלך

בסתיו 1966 הגיע אילן זייגר-זוהר לאפיקים במטרה לשים את קבוצת הכדורסל של הקיבוץ על המפה הלאומית. נדרשה לו שנה לעמוד במשימה, תוך שהוא קורע את רשתות הסלים בישראל ונכנס, איך לא, לפנקס של אריק איינשטיין, אבל כעבור כמה שנים עזב, סטה קצת מדרך הישר ולבסוף הלך לעולמו. אבל תמיד שמר על גב זקוף. **אילן שאול**, הקלף הסודי של קואץ' זייגר, אגדה שהייתה באמת

**ספטמבר 1966.** השמש במרכז הרקיע. ביואיק ירוקה נוצצת בוהקת גולשת באטיות דרך שערי הקיבוץ. מתוך הרכב האמריקאי יוצאים גבר יפה תואר, גבה קומה ודק גזרה, אישה גבוהה ורחבת מידות, ילדה שחור-רת שיער וילד בלונדיני.

המשפחה המלכותית, לבושה טיפ טופ, נכנסת לחדר האוכל בשעת השיא. כל הקיבוץ קם מהקלופס כדי לדאות כמו עיניו את אילן זייגר-זוהר, כדורסלן הפועל ת"א ונבחרת ישראל, שנחת באפיקים עם נילי אשתו, ברכה-לה וגילי ילדיו, כדי לאמן ולשחק בהפעל אפיקים, שהייתה אז בליגה א' בכדורסל והשתוקקה לעלות לליגה הלאומית.

הייתי אז בתחילת כיתה ח'. כמו כל קיבוצניק מן המ-ניין שיחקתי גם כדורסל - בעיקר שניים על שניים - אבל באותה תקופה הייתי בטוח שאני שחיין אולימפי בפוטנציה, אחרי שזכיתי במדליית זהב בתחרות שחייה אזורית (בסגנון חתירה) לגילאי 13. ועוד לא דיברנו על כל צליחות הכנרת שביצעתי בהצלחה.

מרגע שאילן זייגר נחת באפיקים, הכל השתנה מקצה לקצה. אבק כוכבים מעולם אחר התחיל לנצנץ ממעל, ואנקת גבהים חוץ-קיבוצית צבעה את האפוריות בצבעים חדשים, וזהרים.

אילן זייגר הגיע לאפיקים בדיוק ברגע שהקיבוץ רצה לעלות לליגה. לא רק "הקיבוץ הכי גדול והכי עשיר בארץ", שהפך לשם נרדף לדיקטים תוצרת קלת אפיקים. מרגע זה היה לה ביד כרטיס השחקן של אחד הכדורסל-נים הלוהטים במדינה, שהיה באותו זמן בשיא תהילתו, שעתידי להפוך ליהלום בכתר הקיבוצי.

כמה ימים אחרי כן גונב לאוזני שזייגר לא רק יאמן וישחק בבוגרים; הוא גם יאמן את הנוער. באימון הראשון לנערי אפיקים הופיעו איזה מאה חבר'ה בגיל 15-18, לרבות מחברת הנוער, שלא היו בני משק, אבל גם להם היה מותר להתאמן בצלו של כדורסלן בעל גלאם של NBA.

המגרש המרוצף הקיבוצי התמלא עד הבלטה האחרונה, עד שהכנתי שאין לי צ'אנס, לפחות כרגע, להשתתף למגרש, גם אם הייתי מתנשא לשני מטרים. אבל אני הייתי בקושי 1.74 מ', בקושי בן 14. אז ישבתי בדד על ספסל עץ אחורי במעלה הגבעה וצפיתי בהצגה הכי טובה בעמק. הצגה שהתחילה, התפתחה, הסתעפה, הגיעה לקתרזיס ונגמרה בטעם ענקי של עוד, בכיכובו של אדם ששמו אילן זייגר, שעוברת לזוהר, אבל כולם המ-שיכו לקרוא לו זייגר.

מי שלא ראה את אילן זוהר מקרקס את כולם על מגרש הבלטות של אפיקים, לא ראה אילן אחר, ששפשף עיניו בפליאה, ושחזר בתום האימון, לבד מול הסל, את כל התרגילים (והמושגים) שזייגר הרשית בקליעת וו לסל המתנדנד מול שדות האספסת המוריקים.

בבת אחת, ללא התרעה מראש, נחתו לטרמינולוגיה הקיבוצית, הכיווצית, ים של מושגים חדשים: שעון זרי-קות, שמירה אזורית, שמירה אישית, אחד על אחד, צעד וחצי, צעדים, סל שדה, סל מנקודת העונשין, בק דור, בק טו בק, דאבל קלאץ', היי פוסט, פוסט אפ, ג'אמפ בול, ג'אמפ שוט, הוק שוט, פיבוט, פיק אנד רול, Press (שמירת לחץ), איז אנד אווט, פס (מסירה), בליינד פס (מסירת עין עקומה), מסירה מאחורי הגב, מסירת חזה, מסירת ניתור, קוסט טו קוסט, קרוס אובר, דיפנס, אופ-נס, פאסט ברייק, ראן אנד גאן, חסימה, חטיפה, ריבאונד

איך קוראים לי (מצא חן בעיניו שגם שמי אילן), וכי-קש שאשלים חמישייה בתפקיד חצי פינה. כשאני מנסה לשחזר עכשיו, בחלוף יותר מ-50 שנה, איך הרגשתי אז, כשאילן זייגר (בכבודו ובעצמו) פנה אלי, התחושה האינסטינקטיבית הייתה: מלאך הזוהר נחת ממעל ולקח את ידי בידו.

ברגע שקיבלתי לידי את הכדור הראשון, שינתי כיוון, השתחלתי בין שני ענקים, הרבצתי צעד וחצי נועז ופזר לשני ללב הטרפו והתקרבותי עד למרחק נגיעה מהרשת. רגע לפני שזינקתי לסל, הכנסתי את הכדור בין הברכיים שלי והרמתי יד ימין ריקה (בדיוק כמו זייגר). שני הענ-קים נחתו עלי במלוא גופם, ורגע אחרי שנחבט פרצופם בכלטות, סחבק קלע בתנועת סיבוב סל קליל דרך הקרש. זייגר עצר את האימון: "זה בדיוק מה שאני רוצה מכם כבר חצי שנה", הצביע עלי בגאווה. "איך אמרת קוראים לך?", שאל שוב וחייך. בסוף האימון, אחרי שקרקסתי בהצלחה מקבץ מתרגילי זייגר (ששיננתי בימים וכלי-לות), ביקש ממני זייגר להישאר אחרי שכולם ילכו, כי הוא רוצה להגיד לי, אחרי זנב אימון ראשון שלי במגור

הגנה, ריבאונד התקפה, התקפה מסודרת, דנקינג, מאץ' אפ, רחבת השלוש (אזור הצבע), אסיסט, פוינט גארד (רכז), שוטינג גארד (קלע), סמול פורוורד (שחקן חצי פינה), פאוור פורוורד (שחקן פינה), סנטר (שחקן ציר), שלוש שניות, חמש עבירות, קו החמש, מאני טיים, גרבג' טיים, טיים אאוט.

בכל אימון קלטתי בשקיקה עוד ועוד מושגים מעולם אחר עם טאץ' אנגלוסקסי, שהרכיבו בהדרגה שפה חדשה לגמרי. אבל עדיין הייתי רחוק, רחוק מאוד, מהסיכוי לתרגם אותה לכיצועים על המגרש ולהתחכך בזוהר. לא אמרתי נואש. בסוף זה הגיע. זה קרה אחרי כמה חוד-שים טובים, כשזרם הנערים שצבאו על מגרש האימונים התדלדל קשות. אני, בניגוד לכל אלה שהבינו בעצמם שכדורסל זה לא בשבילם, לא נשברתי. המשכתי לבוא לכל האימונים על תקן רואה (ושומע) חופשי, עד שאפילו זייגר, בכבודו ובעצמו, שם לב אלי ואפילו חייך פה ושם.

**בסוף אחד האימונים** היה חסר לו שחקן לחמי-שיה השנייה. או אז זייגר, בכבודו ובעצמו, פנה אלי, אל

משכמו ומעלה.  
אילן זייגר  
צילום: אלכסנדר זיסקינד

"אריות", ולדעתו אריק היה ה"כדורסלן הכי טוב בארץ".  
וואו. אשכרה שאול בגוב "אריות".

### קאט לסוף מאי-תחילת יוני 1967. תקופת

ההמתנה והמלחמה שנמשכה שישה ימים (אך לצערי  
רי נמשכת עד היום). עד למלחמת ששת הימים סחבק  
עדיין היה שחקן ספסל שנסע למשחקי חוץ עם ארו-  
מה של חו"ל בכל מיני חורים בצפון הארץ, אך לא זכה  
ולו לדקת משחק אחת לרפואה. מזלי שגיוס המילואים  
ההמוני קיזז מהפועל אפיקים כמה מכוכביה הבולטים,  
ואפשר לי, סוף-סוף, לזכות בדקות משחק יקרות מפז.  
מי אמר שאין גם דברים טובים במלחמות?

אני זוכר, כמו היום, את הרגע שבו זייגר קרא לי מה-  
ספסל, הסביר לי שהוא רוצה אותי בתפקיד חצי פינה  
(סמול פורוורד), ומקווה מאוד שאצליח לקלוע "לפחות  
סל אחד". הפועל אפיקים כבר הבטיחה את ניצחונה על  
הקבוצה היריבה (הפועל קריית חיים) בהפרש נדיב, מה  
שהותיר אפשרות להעלות בגרבי' טיים שחקני ספסל  
מתוסכלים.

לא זוכר איך זה קרה, אבל קלעתי במשחק ההוא 5  
נקודות, כולל אחת מקו החמש - מעל ומעבר לציפיות  
משחקן ספסל שעולה לראשונה בחייו על המגרש של  
הגדולים. למחרת כתבו בעיתון ספורט: "שאול 5".  
זהו זה. מאותו רגע תם עידן ה"אילניקו" והתחיל עידן  
ה"שאול 5". עד היום יש חבר'ה באפיקים שקוראים לי  
"שאול 5".

המעבר לעולם המבוגרים לא נגמר רק במשחקי כדור-  
סל שנמשכו 40 דקות, פלוס זמן פציעות. רוב הזמן עבר,  
כמובן, באימונים המיוזעים על מגרש הבלטות. אימונים  
שנמשכו לפעמים שעות על שעות. לעתים הפכו האימו-  
נים - בשלב התרגילים ללא כדור - לסוג של שיעורי  
מחול מסוגננים ומדויקים, על רקע אוושת הרוח בין הק-  
זוארינות.

אני זוכר כמעט את כל כדורסלני הפועל אפיקים  
המהוללים שנפלה בחלקי הזכות לשחק עמם: יואש אל-  
רואי, יוסי זהררי, בארי חזק, חנן קרפ, עמי מצגר, אלי-  
שע הירשפלד (גוזל), האחים יוסי ושוקי וולפסון, עודד  
שטיין, יואב גלסמן (יואביב) ואמנון גמר - ששיחק גם  
בהפועל ת"א (והיה בחור נחמד לאללה), ובאותה העת  
הסתפח להפועל אפיקים, אחרי שהפך לחבר קיבוץ דג-  
ניה ב', בעקבות נישואיו לבת הקיבוץ.

גבוהי הפועל אפיקים הגיעו, גג, ל-1.88 מ'. אולי סנ-  
טימטר יותר. בקנה מידה קיבוצי זה נחשב ל"ענק". זייגר  
היה משכמו ומעלה. 1.94 מ'. היום זה "גמד". אז קראו  
לו (לפחות באפיקים) "גורד שחקים".

עד ש"גורד שחקים" נחת באטמוספירה של עמק היר-  
דן שפוף הזרם, חלק מכדורסלני הקיבוץ עדיין שיחקו  
בבגדי עבודה, ישר אחרי שגמרו את הקטיף בפרדס.  
אחרי שזייגר הגיע בסערה לקבוצה הקיבוצית, כולם  
כבר היו חמושים בכדורי Spalding כתומים חדישים,  
היישר מהניילון, בנעלי ספורט אדידס לבנות מצוחצחות,  
היישר מהקופסה, בטרנינגים חדישים עם סמל הקבוצה,  
בגופיות ובמכנסי ספורט דנדשים, שנתפרו במיוחד במ-  
תפרת אפיקים, כיאה וכנאה לקבוצת ייצוג שלא מביישת  
את הפירמה.

אני זוכר את מנהלי הקבוצה - "הנשיא" צבי (צ'ירי)  
אשכנזי, ואמיר (עמבר) ענברי; המנהל בפועל,  
אברי ניר (דוברבני); המחסנאי יואב (זיגי) זיגלמן;



**זייגר, כמאמן-שחקן,  
רשם את עונת השיא שלו  
בקריירה עם ממוצע של  
20.8 נקודות למשחק.  
במחזור השישי קבע שיא  
קריירה של 30 נקודות  
והוביל את "אשדות/  
אפיקים" לניצחון בהארכה  
על הפועל ירושלים 66-68**

הנוער, שהחליט להעביר אותי לבוגרים. התייכשתי. עד  
היום אני לא מאמין שזה קרה לי.

הייתי אז רק בן 14 וחצי. בחיים לא שיחקתי כדורסל  
מקצועי משחק שלם, ועוד בליגה של בוגרים. יותר וואו  
מזה אין בחיים. הלכתי לחפש צעד וחצי ומצאתי התקפה  
מתפרצת. סינדרלה מאפיקים? קטן עלי.

המעבר לעולם המבוגרים של הפועל אפיקים,  
בדיוק שבוע אחרי, כבר היה חוויה מכוננת, גדולה  
מהחיים, שגם עכשיו קשה לתאר אותה במילים.  
פתאום אתה מוצא את עצמך, כולה ילד בכיתה ח',  
משחק על מגרש אחד עם קיבוצניקים עתירי זכויות,  
בני 30 מינוס, חלקם בעלי משפחות, שמטבע הדברים  
הפכו לחברי הטובים.

בלי אילן זייגר וטביעת עינו המדויקת זה לא היה  
קורה. וזייגר עשה הכל כדי להצדיק את ההימור בנער  
שהציץ בניצוחו ונדלק חזק. אני זוכר שהוא סיפר באחד  
האימונים כי שיחק בקבוצות הילדים והנוער של הפועל  
ת"א עם אריק איינשטיין. אריק נשאר חבר טוב שלו לת-  
מיד. הוא גם גילה לנו ששם החיבה שלהם בתל אביב היה



בסיום העונה, המוצלחת ביותר אי-פעם בתולדות "אשדות/אפיקים", סירבה ההנהלה לשדרג את תנאי של זייגר, מה שגרם לו לעזוב את הקבוצה ולפרוש מכדורסל מקצועני בגיל 31. בהמשך התפרקה "אשדות/אפיקים" והתאיידה ממפת הכדורסל הישראלי



ועוד כמה גרופיז ששמום נשתכח כרגע מזיכרוני, שנסו עו לכל משחקי החוץ בתור מעורדים. אני זוכר גם את "שומרת לילה", שדאגה להכין לנו "ארוחת לילה", בתום הנסיעות הליליות הארוכות שבמהלכן ניהל סחבק שיחות ברומו של עולם עם חבר'ה שהיו יכולים להיות ההורים שלו.

**בתום העונה** שיחק אותה זייגר מעל ומעבר. הפועל אפיקים השתדרגה פלאים, שיפרה את ביצועיה וסיימה במקום השני. הקבוצה שחסמה את דרכה לטופ הייתה הפועל אשדות יעקב (איחוד), השכנה מדרום, עם הכוכבים יגאל דר-וולדרבסקי, צביקה מלמוד, נחומי ניב, מאיר (מרקו) פדרמן, גדעון פיינגרש (אייל), אריק דיין, אברהם הדר ועוד ששמותיהם פרחו מזיכרוני. בסוף העונה השנייה של זייגר באפיקים, הרבה מאוד ביוזמתו, התאחדו אשדות יעקב ואפיקים והפכו ל"אשדות/אפיקים", כדי להגשים חלום דו-קיבוצי להעפיל לליגה הלאומית של ישראל. מהרגע שבו "הפועל אפיקים" הפכה ל"אשדות/אפיקים", הסיכויים שלי לראות מגרש ירדו לאפס. מה עוד שנחומי ניב מאשדות ישב בדיוק על ה"בלטה" שלי ונחשב לקלע עם "יד טובה" שהרכיץ שלשות בקצב (אז השלשות הניבו שתי נקודות). אבל זייגר, האיש שגיי לה אותי, לא ויתר על בן טיפוחיו כל כך בקלות וביקש שאסע עם הקבוצה לכל המשחקים ("אף פעם אל תגיד נואש").

כבר בעונה הראשונה בליגה הבכירה, 69/70, "אשדות/אפיקים" הייתה סנסציה ענקית כשסיימה במקום השלישי בליגה הלאומית, כשרק מכבי והפועל תל אביב הקדימו אותה. משחקי הבית של הקבוצה נערכו בימי שישי בערב על מגרשי הבלטות באשדות יעקב ואפיקים (לסירוגין), בפני אלפי צופים שהגיעו מכל קיבוצי עמק הירדן. זייגר, כמאמן-שחקן, רשם את עונת השיא שלו בקריירה, עם ממוצע של 20.8 נקודות למשחק. במחזור השישי קבע שיא קריירה של 30 נקודות והוביל את "אשדות/אפיקים" לניצחון בהארכה על הפועל ירושלים 68-66. באותה עונה לא ירד זייגר ממספר נקודות דו-ספרתי בשום משחק, והתברג בצמרת טבלת מלך הסלים, מאחורי גרשון דקל (הפועל תל אביב), עופר אשד (הפועל חולון), גבי טייכנר (הפועל בית אלפא/ניר דוד), קמיל דריקס (מכבי ר"ג), חיים בוכבינדר (מכבי חיפה) ואורי שטרן (הפועל חולון).

בסיום העונה, המוצלחת ביותר בתולדות "אשדות/אפיקים", סירבה הנהלת הקבוצה הדו-קיבוצית לשדרג את תנאי של זייגר, מה שגרם לו לעזוב את הקבוצה ולפרוש מכדורסל מקצועני בגיל 31. בהמשך התפרקה "אשדות/אפיקים" והתאיידה ממפת הכדורסל הישראלי כליל.

**אני מנסה להיזכר** ברגע מכוון אחד מכל תקופת הכדורסל בחיי, ונזכר ישר במשחק של אשדות/אפיקים נגד מכבי ת"א - כן, מכבי ת"א - על מגרש הבלטות של אפיקים. היציעים היו מפוצצים באלפי אוהדים שנהרו מכל העמק. היו אפילו כאלה שהתנקזו מטבריה, בית שאן ועפולה. אפיקים על המפה. לא רק בכדורסל. ככל לא כל יום אפשר לחזות, בגודל טבעי, במאמן רלף קליין, ובכדורסלני-העל תנחום (תני) כהן-מינץ, אמנון

פרייטג לא ידע איפה לקבור את עצמו. רלף קליין צרח עליו בקול צרוד: "איך אתה נותן לגמד הזה לקלוע!" וישר הושיב אותו על הספסל; שמעון מזרחי פכר ידיו על פניו הדאוגות, כאילו כל גורל האומה מונח על כתפיו; וסחבק הרגיש טעם מתוק של ניצחון



צילום: גדעון רוטק

לא נשואים. הוא נסע לאמריקה. הקים שם קבוצה סטייל הארלם גלובטרוטרס, ואחרי ארבע שנים זה נגמר. אחרי זה ניסה למצוא קבוצה בארצות הברית כמאמן, אבל לא הצליח. אחרי זה עבד עם אח שלו באמריקה. חזר לארץ. אימן ושיחק בהפועל עפולה בגיל 40 פלוס. הוא לא השלים עם זה שהקריירה שלו נגמרה. ניסה למשוך כמה שיותר. הלך לגמרי לאיבוד. כמה שאני מדברת איתו, די, אילן, עזוב, אתה כבר מבוגר מדי, זה כמו לדבר עם קיר. כמה אני יכולה?!"

**קאט ליולי 1995.** אני פותח עיתון ונתקל בכותרת באותיות של קידוש לבנה: "כדורסלן לשעבר נעצר בארצות הברית בחשד לעסקי סמים". במשנה: "אילן זוהר, מוכוכבי הפועל ת"א ונבחרת ישראל לשעבר: 'ההאשמות נגדי חסרות בסיס'. הוקם ועד לסייע להגנתו."

האמת? עד עכשיו לא התאוששתי מגודל המכה. נזכרתי ב"הוא ירד מהפסים", שחשפה גרושתו לפני 15 שנה, אבל סירבתי להאמין שאגדה יכולה לרדת מהפסים. הרחקתי הכחשתי. מבחינתי, אילן זייגר היה - וייתכן שנצח - אגדה גדולה מהחיים, שהפכה את חיי מן הקצה אל הקצה.

אלא שהעובדות הוכיחו, שחור על גבי עיתון, שזייגר, כן זייגר (בעיתון כתבו זוהר), נעצר על ידי ה-FBI במלון "הולידיי אין" בעיר אלכסנדריה, וירג'יניה, עם מזוודה ובה נמצא הרואני טהור, שהיה אמור להגיע מתאילנד לישראל דרך ארצות הברית. על פי מידע מודיעיני, ה-FBI עקב אחרי זייגר מישראל. וואו. מכה קשה מאוד אפילו, הייתי אומר. בפועל ריצה זייגר שלוש שנות מאסר בארצות הברית, שנתיים כאסיר ברישיון בישראל, וזכה לשחרור מוקדם אחרי ניכוי שלישי בגין התנהגות טובה.

בקיץ 2000 נסגר עוד מעגל. השמש שקעה בים, ואילן זייגר בכבודו ובעצמו נגלה לעיני כשרץ בטיילת התל

אבידן, חיים (חיימון) שטרקמן, אלי קורן, גדעון פרייטג, בוב פדהרסט, גבי נוימרק, יוסי לז'ה ומיכה שוורץ. יו"ר הקבוצה הטרי של מכבי, שהיה אז כולה בן 30, היה שמעון מזרחי.

לפני המשחק הפתיע זייגר כשביקש ממני להתלבש. לא הבנתי בדיוק למה, אבל לזייגר לא אומרים לא. חמש דקות אחרי שריקת הפתיחה ביקש ממני להתחמם, כי מצגר "סוחב רגל". השופט שרק טיים אאוט. סחבק נכנס למעגל הפנימי סביב המאמן וקיבל הוראות מדויקות איך להערים על מכבי.

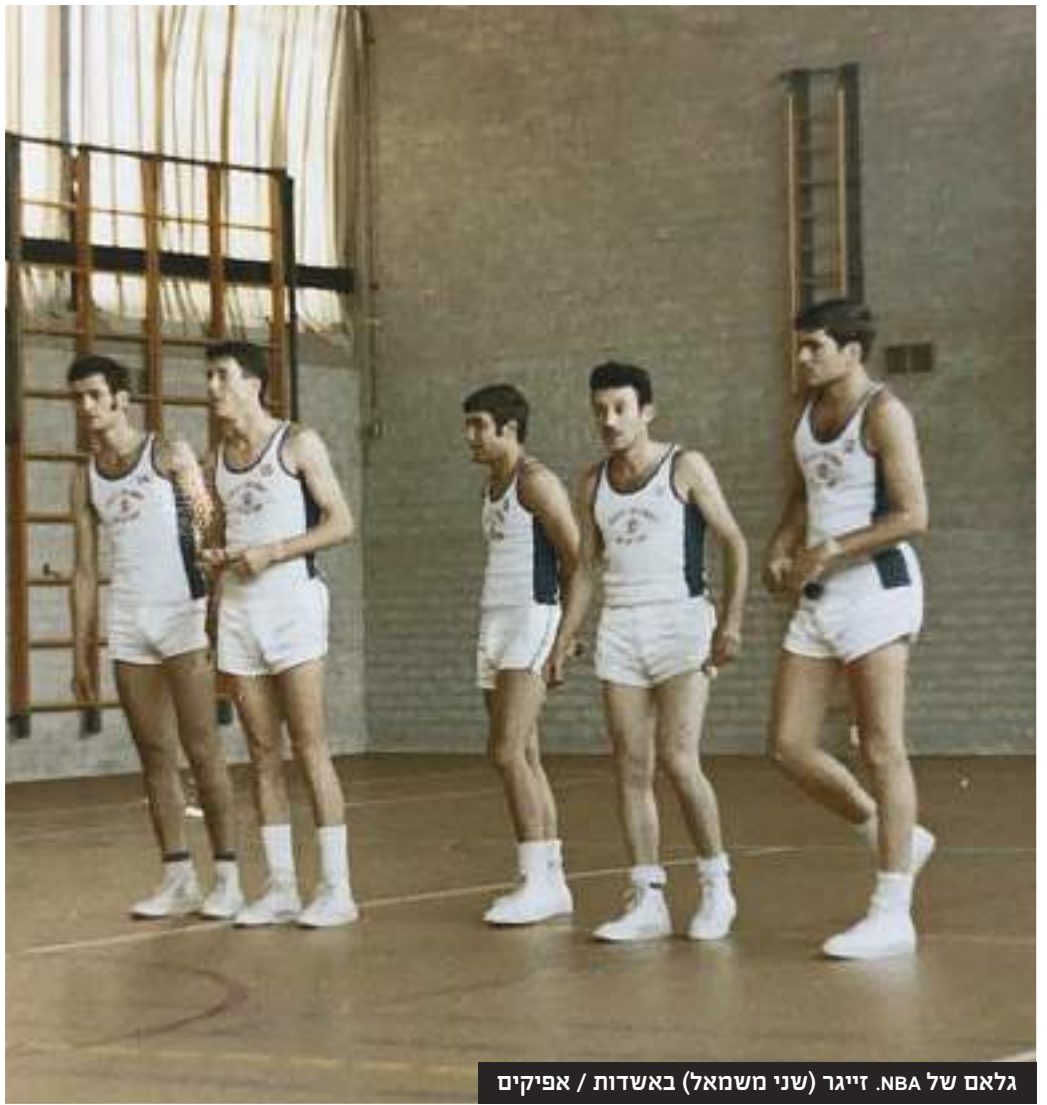
התרגיל של זייגר יוצא לדרך: חנן קרפ מוסר לי כדור מאחורי הגב, אני מזהה במהירות נקודת קליעה נוחה מחוץ לטרפז, מולי מגיח גדעון פרייטג שחוסם את האופק, ורגע לפני שהוא משכיב אותי, אני זורק "מתאב" דת". למזלי, הכדור נכנס דוך ברשת, בלי עזרה של קרש וכלי נעליים. הדבר היחיד שזכור לי כרגע הוא מחיאות הכפיים הסוערות. הסאונות. רגע חד-פעמי של אבק כוכביים (ושיכרון חושים) אמיתי.

פרייטג לא ידע איפה לקבור את עצמו. רלף קליין צרח עליו בקול צרוד: "איך אתה נותן לגמד הזה לקלוע!" וישר הושיב אותו על הספסל; שמעון מזרחי פכר ידיו על פניו הדאוגות, כאילו כל גורל האומה מונח על כתפיו; וסחבק הרגיש טעם מתוק של ניצחון, כנגד כל הענקים שחסמו לו את הצוהר לאופק.

איפה היינו? זייגר. כן. הזייגר הזה לא יוצא לי מהראש. לא יודע למה.

ב-1980, אחרי שעזבתי את הקיבוץ בשנית, עבדתי, בין השאר, ב-18 (מרכזייה בינלאומית). את מי אני רואה שם? נילי זייגר. הייתי בטוח שהיא לא תזכה אותי, אבל היא זיהתה מיד.

"אל תשאל", הקדימה לפני ששאלתי, ואז היא המשיכה והדהימה, "הבן אדם ירד לגמרי מהפסים. אנחנו כבר



גלאם של NBA. זייגר (שני משמאל) באשדות / אפיקים

ונגמר עם זייגר. "חלף עם הזוהר", התפייט איינשטיין. בספטמבר 2016, בדיוק 50 שנה אחרי שפגשתי בזייגר לראשונה, פגשתי בו לאחרונה. זה היה ממש ליד הבית, על צומת קינג ג'ורג' מכוני. זיהיתי אותו מאחור (לפי הליכתו המהירה, קומתו הגבוהה וצדו־דיתו המוכרת). הוא לבש מכנסי טרנינג, ז'קט טרנינג, טי-שירט לבנה, נעלי ספורט לבנות-קפיציות. ואף שהייתי חיים "דרכו עליו" קשות, והפחיתו מקומתו לפחות שני סנטימטרים, נותר זייגר משכמו ומעלה, ספורטאי בכל רמ"ח אבריו (ושם"ה גידיו), חייכני, אופטימי, נכון לכל ניצחון (או הפסד).

"מה שלומך?", התעניינתי. "הכל בסדר", פלט קצרות. משהו ב"הכל בסדר" שלו נשמע לי דווקא לא הכי בסדר. "מה איתך?", תחקר נגדית. "סובלים בשקט", נפלט לי אינסטינקטיבית. "למה סובלים?", תהה. "אתה יודע, החיים זה לא בדיוק תוכנית כבקשתך". "עוזב שטויות", דחק בי. "אל תסבול. אין מה לסבול. תיהנה מכל רגע. החיים חולפים ביעף והרחוק נהיה קרוב. אני לא יודע כמה זמן נשאר לי, אבל אני לא מתכוון לסבול את מה שנשאר".

לא צריך להיות גאון כדי לקלוט שזייגר מודל 2016 היה הדבר הכי רחוק מזייגר מודל 1966. הוא נעלם בפייד אאוט איטי במעלה קינג ג'ורג', וזהו. שוב לא ראיתי אותו, אבל משהו בתוכי ניבא שאין לו עוד הרבה זמן. חצי שנה אחרי כן, ב-19 בפברואר 2017, הלך אילן זייגר-זוהר לעולמו. בן 77 היה כמותו. בעיתון נכתב שלאחר שחרורו מהכלא התגורר בתל אביב, המשיך לעסוק בכיור גופני, ניסה מעת לעת להשתלב בכדור-סל הישראלי כמאמן או בתפקידים אחרים, אך לא זכה להיענות בשל הכתם הפלילי שדבק בו.

אף על פי כן (ולמרות הכל) זייגר היה ונותר אגדה שלא הועם זוהרה. גם אחרי שנודע לי שהאגדה הגדולה ביותר שכיכבה ברפרטואר נעורי ירדה מהפסים. אבל בואו: זייגר לא היה האגדה הראשונה והאחרונה שחצתה את קווי המוסר המקובלים ובילתה מאחורי הסורגים. וכשאתה שם על כף המאזניים את כל סיפור חייו, אין שום בעיה (לפחות לי) לדון אותו לכף זכות, להצדיע לו ולהחזיר לו חוב של כבוד. הכבוד האבוד של אילן זייגר.

תשכחו עכשיו מכרים עבדול ג'באר, ממייקל ג'ורדן או מלברון ג'יימס. בחלוף חמישה עשורי כדורסל ישראלי, כשאני מכיר, פחות או יותר, את הגדולים מכולם בכל הזמנים, אילן זייגר היה ויהיה, לפחות מבחינתי, גדול כדורסלני ישראל בכל הזמנים. יותר גדול אפילו ממיקי ברקוביץ'. אילן זייגר לא היה רק כדורסלן מעולם אחר. אילן זייגר היה מאמן ושחקן בו-זמנית. ואת שניהם הוא עשה באופן מושלם. הוא גם קלע כמו מטורף, גם קרקס את כולם בלי הכרה, וגם תפקד כל העת כמאמן לכל דבר, עם "ראיית משחק" צלולה ומדויקת, כאילו עמד על הקו וראה את המשחק מבחוץ. תופעה שלפחות אני לא ראיתי עד היום בקנה מידה שלו.

ועכשיו, בחלוף 53 שנים מאז נפגשנו לראשונה, ובח-לוף שנתיים וחצי מאז מותו, אני מוצא עצמי יושב וכו-תב על זייגר. תוך כדי הכתיבה אני מתחיל להביץ למה הסיפור הזה ישב לי בפנוכו כל כך הרבה זמן. ולמה עכ-שיו, רגע לפני שאני מגיע לקו הסיום, משהו שבאמת העיקר עלי משתחרר סוף-סוף על פני המים ומשחרר אותי ממועקה ארוכה. ♦

זה היה לפני איזה 20 שנה. מה לי ולאריק? תן קודם להשתחרר מהמאסר הזה ונראה לאן מתקדמים מכאן".

### קאט שנתיים קדימה.

2002. סחבק מובטל, מקושע עבודות מן הגורן ומן היקב. אחת מהן: כתבה ל"פנאי פלוס" על פי מקבץ תמונות ארכיון ישנות. "היסטוריות" יעני. האליבי לכתבה: תמונת שחור-לבן נדירה של אריק בגיל 5, יושב על כיסא קטן בגן ילדים, ואיתו בשורה פולי מהגשש.

כמה ימים אחרי ששמתי לאריק, לבקשתו, העתק של התמונה הנדירה בתיבת הדואר בחובבי ציון 40, צלצל טלפון החוגה הלבן. מאחר שהייתי אז מובטל, ישנתי צהריים כדי להעביר את הזמן. גילה, אשתי המקסימה, אטמה את פיית הטלפון ולחשה לי: "...אריק". "אריק?", "איזה אריק?". "אין לי אריק בחיים". "קח...דבר איתו", והושיטה לי את השפופרת. "הלו...אילן... צנח לשפור פרת קול בס עמוק, מוכר מאיפשהו. אחרי שחיברתי את הקול ל"אריק", קלטתי שזה אריק איינשטיין, וואו, אריק איינשטיין, וכמעט נשנקתי. "זה בסדר", הרגיע איינש-טיין, שכנראה הכיר טוב את ההשתנקויות האלה בצד השני של הקו. "אתה שם במכבי?", התניע שיחה. "מכיר טוב את הרחוב הזה. צילמנו שם עם אורי את 'עיניים'". אחרי שהרגשתי, פתאום עכשיו, פתאום היום, בשר מב-שרו של ההארדקור התל-אביבי, הסברתי לו שאני לא תל-אביבי אורגניל, אלא עוזב קיבוץ אפיקים.

הבן אדם הראשון שדירברנו עליו היה: ניחשתם נכון. "ת'מספר לי זייגר?", פלט בכאב, וישר הרים להנחתה: "בואנה, אשדות/אפיקים לקחו מקום שלישי בלאומית. הייתם טובים". "נכון", השבתי, "אבל חוץ ממך וממני אף אחד כבר לא זוכר את אשדות/אפיקים". "אני מבין שאחרי שזייגר עזב, הקבוצה התפרקה ונעלמה", וזה חופן מלח על פצע פתוח. "צודק", אישרתי, "הכל התחיל

אביבית, בחוף צ'רלס קלור. לבוש מכנסיים קצרים אדום מים וזהרים, טי-שירט לבנה, נעלי ספורט לבנות-קפי-ציות, בצעד זריז, בגו זקוף, בלי גרם שומן מיותר, בלי קמט מיותר ושערו, שהאפיר כמעט, לא נשר. כאילו רק אתמול הגיע לקרקס בהפועל אפיקים.

"אהלן, אילן", חסמתי את דרכו. זייגר הסתכל ממרומי במבט חשדני, התכופף כדי לראות מי זה, סגר פוקוס, השתהה לרגע, זיהה והחזיר לי בחיך פלוס לחיצת יד חמה: "אהלן, אילן". לכדורסלנים, זאת כבר ידעתי, יש זיכרון פנומנלי. בכל זאת, 30 שנה (כולל שלוש שנים בכלא האמריקאי) לא הולכות ברגל.

אחרי רגעי מבוכה ראשונים, מתבקשים, שאל מה שלומי. אתה כבר לא בקיבוץ? מה אתה עושה? איפה אתה גר? נשוי? ילדים? "ומה איתך?", התעניינתי. "עכ-שיו אני אסיר ברישיון", התפרץ זייגר לדלת פתוחה. "עוד חודשיים אני משתחרר סופית. וזהו. מקווה לפתוח דף חדש בחיים".

הייתי בטוח שאפגוש אדם שבור. אחרי הכל, מעצר ומשפט מתוקשר, סחר ב"סמים קשים", שלוש שנים בכלא אמריקאי. וואחד תיק. וואי וואי וואי. לך תדע מה עבר על הבן אדם. רחמים עליו. לכי נחמץ בקרבי. אבל זייגר, כמו זייגר, הפגין אופטימיות קוסמית ולא התב-כיין. אני הייתי יותר נבוך ממנו.

"איך היה בכלא?", שאלתי בהיסוס, אבל זייגר עזר לי להשתחרר והשיב ישירות: "היה קשה, אבל כמו שאתה רואה, עברתי את זה". "חשבת לגמור?", פלטתי שאלה נועזת. "לא!", ענה זייגר בלי למצמץ. האמנתי לו. אני לא הייתי מחזיק בכלא אמריקאי שלוש שנים, ועוד על סחר בסמים קשים. אבל אני לא זייגר. הזייגר הזה עשוי פלדת אל-חלד.

"אתה עוד נפגש עם אריק איינשטיין?", ניסיתי לקלוע מהפינה. "לא! איפה? בזמנו היינו בקשר פה ושם, אבל